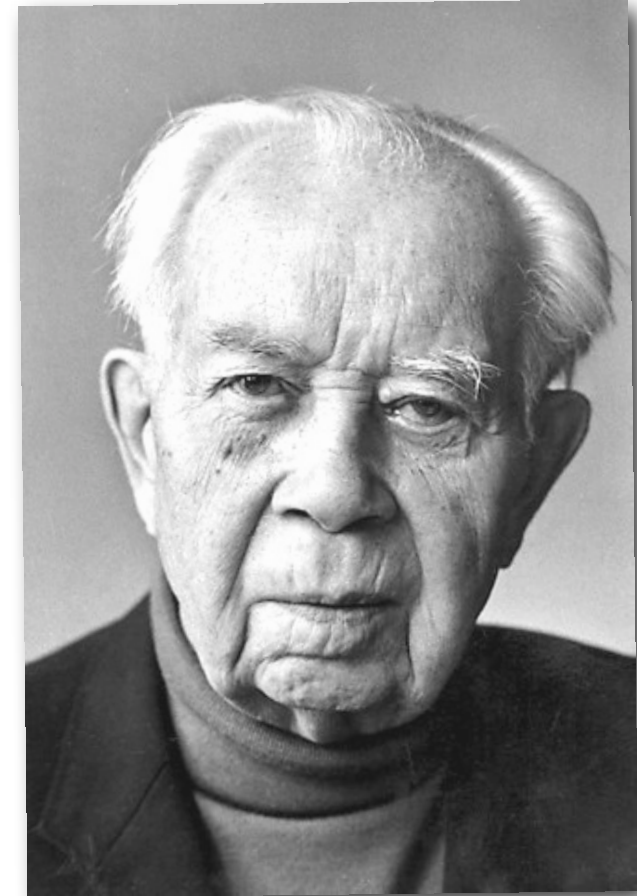

Ivar Lo-Johanssons författarfond 20 år

Författaren Ivar Lo-Johansson, född 1901 i Ådala dagsverkstorp under Hammersta, Ösmo på Södertörn. Död i Stockholm på Ersta Sjukhus 1990. Ivar Lo-Johanssons stora ämne var statarna/lant arbetarna i historia och samtid, bl.a. i novellsamlingarna *Statarna* (1936–37) och *Jordproletärerna* (1941). Den delvis självbiografiska *Godnatt, jord* (1933) är en av arbetarlitteraturens stora utvecklingsromaner. Bland Lo-Johanssons många skildringar av statarnas situation kan även nämnas *Bara en mor* (1939) och *Traktorn* (1943). Ett grundläggande tema hos Lo-Johansson är individen och kollektivet. Den omfattande sviten "*En proletärförfattares självbiografi*" (1951–60) ställer friheten/frigörelsen i centrum. Här ingår bl.a. *Analfabeten*, *Journalisten* och *Proletärförfattaren*. Storverk är också memoarerna *Pubertet*, *Asfalt*, *Tröskeln* och *Frihet* (1978–85). Vid sin död efterlämnade han ett stort antal konstverk som bildade grund för Ivar Lo-Johanssons författarfond ur vilket det personliga priset delas ut.

Tjugofyra författare och
pristagare
1990 – 2010

Tjugo år med Ivar Lo-Johanssons författarfond

Tjugo år och tjugofyra författare. Sexton juryledamöter från Sveriges Författareförbund, ABF och Svenska Akademien som försökt uppfylla Ivar Lo-Johanssons testamente: *"Två gånger i följd skall priset vartdera året tilldelas en svensk skönlitterär författare som under föregående eller nästföregående år offentliggjort ett förtjänstfullt prosaverk, roman eller novell, som behandlar förfluten, närvarande eller kommande tid, har en social inriktning och befordrar en social utveckling.*

Nyckelorden i Ivar Los önskan är: **social inriktning och befordra en social utveckling.** Det var så Ivar Lo såg hela sitt eget författarskap. Skrivandet skulle ha en mening. Litteraturen måste ha en tendens. En författare måste vilja förändra. Allt det spännande finns hos arbetarklassen, ansåg han. Det är i arbetet människan är människa. Böckerna skulle givetvis vara realistiska, skildra människornas verklighet. Men inga kalkerpapper på den grå vardagen, Ivar Lo fordrade också att romanen skulle vara ett konstverk, annars nådde den inte fram till läsaren och förmådde inte förändra verkligheten.

Fondens ordförande sedan tio år Lennart Frick vid prisfesten 2008:

För det första: det är i formulerandet som vi håller det närvarande och det förflutna vid liv. Det är genom formulerandet som våra upplevelser stannar kvar, omvandlade till erfarenheter. Först när vi formulerar dem kan upplevelserna bli preciserade, bli insikter.

För det andra: det är när vi tillägnar oss andras formuleringar, andras upplevelser, andras insikter, som vi vidgar det egna jagets gränser. Det är genom att tillgodogöra oss andras erfarenheter som vi växer.

Och det är naturligtvis just här skönlitteraturen blir oundgänglig – som erfarenhetsskälla, som förmedlare av andras upplevelser, eller som katalysator för upplevelser vi själva haft men inte kunnat formulera. Det är genom den som vi effektivast lär oss förstå hur andra än vi själva reagerat på och formats av omvärldens tryck. Litteraturens gestaltade erfarenheter är, kort sagt den snabbaste vägen till personlig utveckling, till personlig växt.

Sexton författare och åtta forskare är ju också detsamma som lika många personligheter och temperament. Namnen går att diskutera lika mycket idag som de gjordes av juryn när de valdes. Vilket litterärt verk av dessa har förändrat verkligheten? Det är omöjligt att svara på. Ingen har facit. Det enda som går att slå fast är att hos läsaren förändras verkligheten en smula varje gång en bok läses. Ivar Lo avsåg givetvis, som den samhällsreformator han också var att samhället skulle baxas en eller ett par steg i rätt riktning för människans bästa. Som han själv skrev för statarna, för de gamla, för romerna, för de undertryckta och förslavade.

"Det fanns en konst i allt arbete, en stil, en form, och ingen utförde en sak på precis samma sätt som en annan. Det var aktningen för litteraturen han som en av klassens författare ville upprätta. Det var litteraturens uppgift och ära. Han trodde att han kunde göra det bara som en arbetare bland de andra arbetarna i samhället.

*Ingen visste hur arbetet i framtiden skulle komma att forma människorna, och inte heller kunde man veta **hur** författarna skulle komma att skriva. Men han trodde att de skulle komma att finnas. Det var för att leta fram nya författare som han skrev och inte för att tala om för dem hur de skulle skriva. Ingen författare som hade något viktigt att uttrycka skulle ändå lyda hans råd.*

När det kommer att bli entimmesvecka och fritiden istället för arbetslösheten blir det största problemet, när förtryckarna kan stjåla åt sig att arbeta en halvtimme extra, så kommer det fortfarande att finnas klasskillnad.

Jämlikhet är mot naturen. Klasskampen kommer att finnas kvar.

Det betydde inte att det geniala verket inte fanns. Konsten är det största kunnandet. Genom litteraturen tydliggörs arbetet. Arbetet är det högsta." (Till en författare, Bonniers 1988)

När fonden startade 1990 stod inte realismen inom svenska litteratur särskilt högt, inte många utanför arbetarrörelsens domäner lyfte på ögonbrynen åt att någon författare fått det största litteraturpriset i Sverige efter Nobelpriset. Idag är det annorlunda. Ett flertal realistiska och arbetarromaner har nått många läsare och fått en stor publik. Ivar Lo-Johanssons personliga pris har vunnit respekt och massmedialt intresse.

Robert Janson

Ivar Lo-Johanssons personliga pris

utdelas av Ivar Los Författarfond, Arbetarnas Bildningsförbund, Sveriges Författarförbund och Svenska Akademien och är Sveriges största litterära pris till en svensk författare.

Ivar Lo-Johanssons personliga pris instiftades av honom själv i hans testamente som offentliggjordes 1990 och började delas ut 1991. Vart tredje år ska priset tilldelas ett litteraturvetenskapligt verk om arbetarlitteratur eller om Ivar Lo-Johanssons eget författarskap.

I juryn bestående av sex ledamöter, finns två representanter vardera, ordinarie och suppleant, för Sveriges Författarförbund (SFF) Arbetarnas bildningsförbund (ABF) och Svenska Akademien, (Akademien).

I juryn har under 20 år i olika perioder deltagit:

Peter Curman (SFF), Eva Adolfsson (SFF) Jan Fogelbäck (SFF) Camilla Hammarström (SFF) Lennart Frick(SFF) Gabriella Håkansson (SFF) Sigrid Combüchen (SFF) Jan Stolpe (SFF) Lennart Hagerfors (SFF) Lars Forssell (Akademien) Sture Allén (Akademien) Horace Engdahl (Akademien) Gunnar D Hansson (Akademien) Fritz Karlsson (ABF) Robert Janson (ABF) Bosse Berghner (ABF)

Fonden förvaltas av, Sveriges Författarförbund • Drottninggatan 88 B • Box 3157 • 103 63 Stockholm • Tfn: +46 (0) 8 545 132 00 • sff@sff.info

Omslagsfoto: Leif R. Jansson/Scanpix

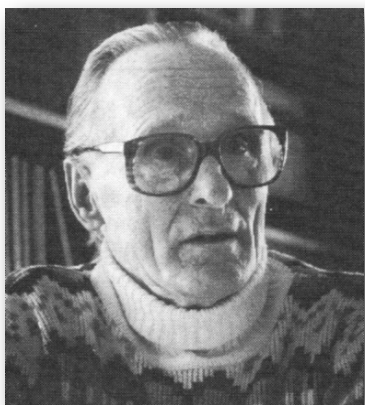
Ivar Lo-Johanssons personliga pris på nätet:

www.ivarlospersonligapris.se

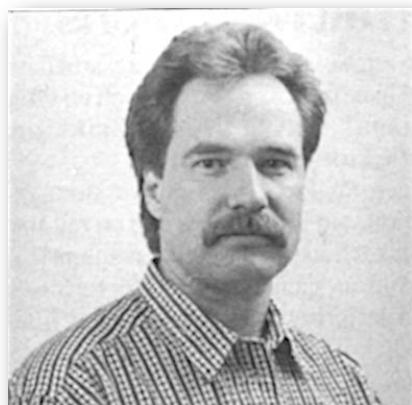
Pristagare

- 1991 Fred Eriksson och Bo Masser
- 1992 Lars Ahlin
- 1993 Lars Furuland
- 1994 Aino Trosell
- 1995 Per Olov Enquist
- 1996 Philippe Bouquet och Stig L Godin
- 1997 Inger Edelfeldt
- 1998 Kjell Johansson
- 1999 Ola Holmgren
- 2000 Birgitta Trotzig
- 2001 Sara Lidman
- 2002 Jan Myrdal
- 2003 Ove Allansson
- 2004 Kerstin Thorvall
- 2005 Magnus Nilsson och Anders Öhman
- 2006 Bodil Malmsten och Göran Palm
- 2007 Gunnar Balgård
- 2008 Åsa Linderborg
- 2009 Lars Andersson
- 2010 Kristian Lundberg

1991: Fred Eriksson och Bo Masser

Fred Eriksson

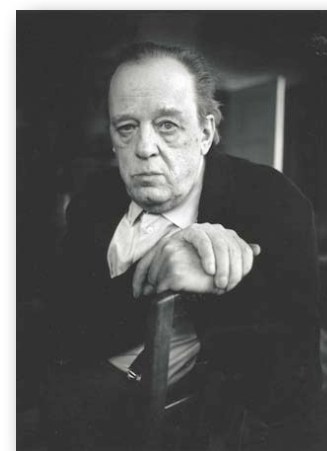
Bo Masser

Ivar Lo-Johanssons första personliga pris, 220 000 kronor, delades 1991 ut för första gången. Det gick till författarna Fred Eriksson för boken *"Åt var och en efter förmåga"* och Bo Masser för boken *"Lyckliga Bröder"*. De fick vardera 150 000 respektive 70 000 kronor.

Fred Eriksson föddes 1914 i Viby intill Sigtuna.. Han dog i maj 2007. Fred hade en stor syskonskara på fjorton syskon. Han tjänstgjorde inom det militära som ridande befäl. Efter det militära jobbade han inom SJ. Eriksson ägnade sig i unga år även åt långdistanslöpning.

Med osedvanlig friskhet och humor gestaltar **Bo Masser** två ungdomars första livs- och arbetserfarenheter i 70-talets Västerås. Det är en berättelse som generöst öppnar sig mot läsaren och som bärs fram av en smittande berättarglädje som rymmer både psykologisk lyhördhet, skarpa tidsakttagelser och samhällskritisk udd. Bo Masser arbetar idag med kokböcker på ett internationellt förlag

1992: Lars Ahlin

Årets personliga pris gick till Lars Ahlin, som debuterade som arbetslöshetens skildrare i *"Tåbb med manifestet"* (1943). Liksom Ivar Lo-Johansson hyllar han arbetet, kroppsarbetet liksom den andliga mödan, som människans ära och gåva till framtiden. Prissumman var 240.000.

Lars Ahlins författarskap från debutromanen *"Tåbb med manifestet"* till *"Det florentinska Vildsvinet"* (1991), en tidsrymd på snart femtio år, behandlar ofta ämnen som också låg Ivar Lo-Johansson varmt om hjärtat: solidaritet, den *"genetiska"* med de försummade, identifikationen med de små och glömda, en religiöst grundad kritik av den kapitalistiska principens avigsidor; egoism och hänsynslöshet.

I det som just nu kallas *tvåtedjedelsambället* har han tagit parti för den tredje tredjedelen, det som Karl Marx kallade trasproletariatet, de utstötta och försummade, de ratade och obehövlige, både i den första och tredje världen.

Liksom Ivar Lo hyllar han arbetet, kroppsarbetet, liksom den andliga mödan som människans ära och gåva till framtiden.

Det är ett våldsamt och motsägelsefullt författarskap, bäddat med människokärlek och medlidande.

1993: Lars Furuland

Det blev lantarbetarnas specielle litteraturforskare Lars Furuland, f.d. professor i litteraturvetenskap vid Uppsala universitet, som fick årets stora Ivar Lo-pris på 240.000 kronor. Därmed blev han den förste litteraturforskare som fick Ivar Los personliga pris. Han hade i ett flertal böcker historiskt och ur litterär synvinkel skildrat lantarbetarnas föregångare – statarna.

1962 försvarade han vid Uppsala Universitet sin doktorsavhandling "Statarna i litteraturen - en studie i svensk dikt och samhällsdebatt." I samarbete med Nordiska museet utgav han sedan arbetarminnena "Lantarbetaren och boken" (1963) och "Statarna" (1975), en populärvetenskaplig bok om statarnas bildningsväg för svenska författare. Under årens lopp har Lars Furuland publicerat ett 30-tal uppsatser om svensk arbetarlitteratur och svarat för det området i historieverket om "Den svenska litteraturen" (1987-90).

I hans bok "Ljus över landet" (1991) avhandlades folkläsningsen, billigboken och barnlitteraturens utveckling i vårt land. Den innehöll även essäer om arbetarförfattarna Gustav Hedenvind-Eriksson, Ivar Lo, Jan Fridegård och Lars Ahlin. Den största uppsatsen i boken, var en översikt av hur arbetet skildras i svensk litteratur från Linné och 1800-talets psalmförfattare till Göran Palm, Mary Andersson och litteraturens sociologi. Totalt omfattar han bibliografi ett 25-tal verk. 2009 utkom hans memoarer "Mina Dagsverken". Lars Furuland avled den första december 2009.

1994: Aino Trosell

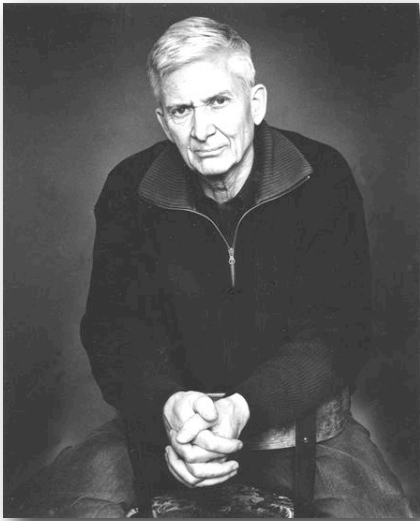
Aino Trosell, Malung fick det personliga priset 1994 på 240.000 kronor. Ivar Lo-Johansson var med och gav fackföreningsrörelsens Ivar Lo-pris till Maja Ekelöfs "Rapport från en skurhink". (1987). Årets belöning anslöt sig till denna tradition.

"Även om begreppet är snart sagt utdött är Aino Trosell en äkta proletärförfattare. I romaner som "Offshore" och en berättelsesamling som "Kärleksbrottet" har hon skildrat människan i hennes dagliga slit, som hemvårdare eller – mer exotiskt – som dykare i ett oljeborrortorn – och hon har gjort det med saklighet och ömhet, erfarenhet och kärlek. Hon ger oss en djup insikt i ett vardagsliv så vanligt att vi har en benägenhet att glömma det, trots att det råkar vara det liv som de flesta av oss lever.

Aino Trosell har varit med. Hon ser storhet, livsansvar och rikedom där många av dagens svenska författare ingenting ser och ingenting erfarit. Därmed är hon en sann ättling till Ivar Lo-Johansson, den ursprungliga instiftaren till dagens belöning."

Aino Trosell är född 1949. Hon debuterade med romanen "Socialsvängen", som sedan följdes av romanerna "Hjärtstocken" (med motiv från varvsmiljö, (1979) "Samnanger" (1983) "Facklorna" (1985) och "Offshore" (1991), en thrillerartad skildring från havets botten.

1995: Per-Olof Enquist

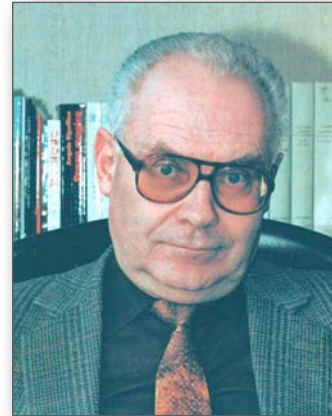

Ivar Lo-Johanssons personliga pris 1995 gick till författaren och samhällsdebattören Per Olov Enquist. Prissumman var 250.000 kronor.

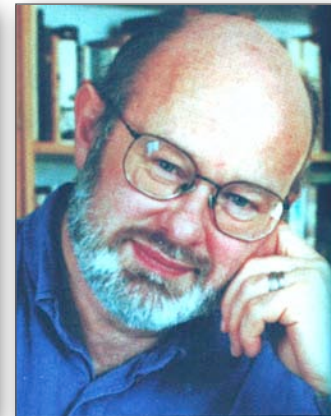
"Hans författarskap skärskådar vår tids samhällsliv och ställer grundläggande frågor om individens ansvar och möjligheter, samtidigt som det diskuterar ordens möjligheter att gestalta en sanning. "Verklighetsforskarens" blick riktas mot lögnen, halvsanningar och ideologiers dimridåer – samtidigt tar den talande risken att själv inte veta. Han prövar tolkningar av de förverkligade och de inställda upprorens innebörder och av samhällets myter om sig självt i tätt vävd prosa som aldrig väjer för kalla fakta eller för den stora smärtan."

Per Olov Enquist är född 1932 i Hjöggböle i Västerbotten. Han debuterade 1961 och fick sitt genombrott med *Magnetisörens femte vinter*, 1964. Den märkliga experimentromanen *Hess* från 1961 är en höjdpunkt i det tidiga författarskapet. Andra kända och stora romaner är *Legionärerna*, 1968, och *Sekonden*, 1971.

1996: Philippe Bouquet och Stig Lennart Godin

Phillippe Bouquet

Stig Lennart Godin

Ivar Lo-Johanssons författarfond beslutade att ge det personliga priset för 1996 till **Philippe Bouquet**, Le Mans, Frankrike och den svenska litteraturforskaren Stig Lennart Godin, Bjärred. De båda forskarna delade på prissumman 250.000 kronor.

Philippe Bouquet, som är professor i nordiska språk i Caen Frankrike, fick priset som en belöning för sina många arbeten om och översättningar av svensk arbetarlitteratur. Hans främsta verk är "*Spaden och Pennan*", som kom i tre delar på franska 1990.

Stig Lennart Godin fick priset för sitt arbete med doktorsavhandlingen "*Klassmedvetandet i tidig svensk arbetarlitteratur*."

Ämnet för avhandlingen är hur industrialiseringens samhälls- och kulturändring slog igenom i skönlitteratur, skriven om och av arbetare decennierna kring sekelskiftet.

Godin behandlar bland andra Gustav Hedenvind-Eriksson, Karl Östman och Martin Koch. Han lyfter också fram bortglömda författare som Karl Johan Danielsson, Otto Dahlkvist och Hjalmar Wernberg.

1997: Inger Edelfeldt

Det personliga priset för 1997, 260.000 kronor gick till författaren Inger Edelfeldt, Stockholm för novellsamlingen *"Den förunderliga kameleonten"* Norstedts, 1995.

Inger Edelfeldt fick priset för sina inträngande skildringar av det underliga hus som är nittiotalets Sverige. Novellerna i *"Den förunderliga kameleonen"* gestaltar en tillvaro där det normala är kvävande och där kaos gränsar till vanvett. Med stor konstnärlig pregnans visar Inger Edelfeldt närheten mellan polerna, och med lika vass som ömsint humor skildrar hon hur den utsatta människans drömmar och längtan förvandlas till mardrömmar. Där talar också en längtan efter befrielse och klarsyn. Bokens slutord blir en appell om att tillmötesgå drömmen om ett bättre liv: *"Vi gör det verkligt."*

Inger Edelfeldt är född 1956 och debuterade 1978 med romanen *Hustru*. Hon har utgivit fem romaner, däribland *Kamalas bok* (1986) och *Den täta elden* (1987), tre novellsamlingar (förutom den prisbelönta även *I fiskens mage*, 1984, och *Rit*, 1991), fyra ungdomsböcker, tre bilderböcker och de två uppmärksammade seriealbumen *Den kvinnliga mystiken* (1988) och *Hondjuret* (1989). Hon har också skrivit dramatik.

1998: Kjell Johansson

Det personliga priset för 1998 på 260 000 kronor gick till Kjell Johansson, född 1941 i Stockholm, Kjell Johansson ingick i författargruppen *Fyrskift* som 1990 fick Fackföreningsrörelsens Ivar Lo-pris. Han räknas i dag till de stora svenska författarna och bland hans verk kan nämnas *Gogols ansikte* (1989) och *Huset vid Flon* (1997). Han debuterade 1972 med *Det finns en krog på vägen till varje revolution*.

"Med *"Huset vid Flon"* har Kjell Johansson förnyat den svenska arbetardikten. Romanen som hämtar sin yttre miljö från en Stockholms förstadsmiljö under efterkrigstiden, skildrar en barndom i utsatthet och utanförskap, med starkt sinne för fantasin och berättandet, men utan alla idylliserande tonfall."

Totalt har han skrivit ett 20-tal utgivna verk och har fått ett femtontal priser och utmärkelser. Kjell Johansson är uppväxt i förorten Midsommarkransen, som också är platsen, där de flesta av hans romaner utspelar sig. Hemma i vardagsrumsoffan i Midsommarkransen skriver Kjell sina böcker för hand. Efter gymnasiet läste Kjell vid universitetet och sedan arbetade han som invandrarlärare och undervisade i svenska på Komvux. Under ett flertal år därefter arbetade och skrev han parallellt, vakade på sjukhus, jobbade på Hemtjänst, arbetade på en distributionsfirma och i hamnen.

1999: Ola Holmgren

Foto: Bengt Lundgren

Ola Holmgren fick det personliga priset på 270 000 kronor för monografen *"Ivar Lo-Johansson, Frihetens väg"*. Boken ger en mer mångfacetterad bild av Ivar Lo än vad som framkommit tidigare och visar hans dubbeltydighet och att han vid sidan av sina stora kollektivskildringar också var en stor romantiker och individualist.

Ola Holmgren är född 1946 i Sollefteå och är professor i litteraturvetenskap vid Södertörns högskola. Ola Holmgren disputerade 1979 med en avhandling om Ivar Lo-Johanssons debutroman *Måna är död. Kärlek och ära - En studie i Ivar Lo-Johanssons Måna-romaner* (1978). Holmgren har verkat som litteratur- och teaterkritiker och undervisat på Teaterhögskolan i Stockholm, Dramatiska Institutet och vid Stockholms universitet samt varit redaktör för tidskriften *Ord & Bild* 1985-86. Holmgren var ordförande i Ivar Lo-sällskapet under åren 1993-2001.

Övriga verk ur Holmgrens penna är *Ivar Lo-Johansson - Frihetens väg* 1998 *Emigrant i moderniteten - Vilhelm Mobergs mansfantasier* 2005, *Strindbergs mansdrama i tre läsakter - Från Fadren Till Damaskus längs Stora Landsvägen* (2006)

2000: Birgitta Trotzig

Foto: Åsa Sjöström

Birgitta Trotzig tilldelades det personliga priset år 2000 på 265 000 kronor. Trotzig är född 1929 i Göteborg och är verksam som författare, kritiker och sitter på stol nummer sex i Svenska Akademien sedan 1993.

Historiska berättelser är *De utsatta* (1957) och *En berättelse från kusten* (1961), medan *Sveket* (1966), *Sjukdomen* (1972) och *Dykungens dotter* (1985) utspelas i modern tid.

"Birgitta Trotzigs berättelser och prosadikter är sinnligt konkreta, ofta med anknytning till bildkonsten, som i debutboken *Ur de älskandes liv* (1951) och *Bilder* (1954), Med den historiska romanen *De utsatta* (1957) ville Trotzig i legenden eller mytens form blottlägga den mänskliga existensens villkor som hon anser i grunden är religiösa.

Trotzigs språk är starkt drivet och säreget, ofta dunkelt och svårtillgängligt men med en skärpa som tränger djupt ner i den läsare som är mottaglig för hennes prosa. Centrala teman i hennes böcker är skuld och frigörelse, ofta med en kristen klangbotten. På grund av sin katolicism utmärker hon sig bland samtida författare. Hon har även skrivit prosadiktsamlingar."

2001: Sara Lidman

Foto: Cato Lein

"Författaren Sara Lidman har för sin bok *"Oskuldens minut"* tilldelats det personliga priset för 2001 på 270.000 kronor.

Priset går till en skrivart beslätad med livsviljan som den gestaltar: dristig, nödvändig, omöjlig att omskriva. Vid denna tidpunkt i sitt författarskap iakttar Sara Lidman upplevelsekvanta hos individer som uthärdar personliga och sociala öden. Ingenting är på förhand uträknat, det finns ingen karta att resa efter. Trots att berättelsen bygger på erfarenhet, uppfinner den erfarenheten. Den hackar och bryts var gång ord blir alltför verbala och tar läsaren med in i den väsentliga tystnaden. Och ett överbelånat västerbottniskt skogshemman på 30-talet ger otaliga associationer till världsomspännande realiteter av idag. Det skriver över ordet globalisering med en helt annan innebörd.

Oskuldens minut, Bonniers 1999 börjar med en stumt rasande vilja - "jag skulle fram jag". Den ofödda flickan Nanna har bestämt sig för att komma till världen. I stugan i Ecksträsk, världens mitt, finns redan två syskon, fler ska komma. Där bor den av Nanna utsedde fadern: Isak Mårten, samt Farmor AnnaStava och bröderna Amos och Love som vigt sitt liv åt Isak Mårten och kampen mot skulden efter Didrik."

2002: Jan Myrdal

Foto: Urban Andersson

"Författaren och skriftställaren Jan Myrdal tilldelades det personliga priset för 2002 på 270.000 kronor.

För ett livslångt engagemang i ett författarskap som i hög grad format grundvalarna för 1900-talets svenska litteratur, August Strindbergs, belönas Jan Myrdal med Ivar Lo-Johanssons personliga pris.

Myrdals närläsning av Strindbergs texter, hans självständiga tolkning av Strindbergs personliga och litterära utveckling, hans kartläggning av samtidens reaktioner och ställningstaganden, är stimulerande exempel på hur den litterära forskningen kan ske utanför etablissemangets institutioner. Biografen *Johan August Strindberg* (2000) ingår därmed som en viktig del i det samlade, obstinata och provocerande essayistiska och skönlitterära författarskap som under snart fem decennier påtagligt bidragit till att vitalisera det svenska litterära och politiska klimatet.

För den samlade insatsen, att aktivt hålla det förflutna vid liv, väl i linje med Ivar Lo-Johanssons envetna kartläggande av de ekonomiska villkorens betydelse för mänsklig frigörelse, hedras härmed Jan Myrdal".

2003: Ove Allansson

Författaren Ove Allansson tilldelades Ivar Lo-Johanssons personliga pris för 2003 på 280.000 kronor.

”Med oanfrätt språklig frenesi fortsätter Allansson i novellsviten *Sjöbröder* (2002) att med drastisk humor och osentimental ömhet kartlägga det sjömansliv som han alltsedan debuten 1967 inmutat som en av sina centrala litterära domäner. I det lyhörda återberättandet av en snart eliminerad yrkeskårs erfarenheter och skrönor skapar han med uppenbar kunskapsrikedom ett myller av gestalter från skilda decennier och skilda miljöer världen över, ger dem karaktär och egenart, mitt inne i det yrkesliv som är deras gemensamma botten och ram, mitt inne i den sociala utsatthet livet ombord innebär.

Dessa gestalter är stundom grovt tilltufsade av livet, inte alltid odelat sympatiska men alltid påtagligt personliga, levande, doftrika, närvarande, bräddade av erfarenheter. De talar till oss, de har något att berätta, de har insikter att förmedla om det grundläggande samspelet mellan miljö och individ, miljö och kollektiv. Ove Allansson håller alltså oförtrutet och envetet den litteratur vid liv som värnar också om det oglamorösa vardagsslitet, den kollektiva livserfarenheten, hur otidsenlig den ambitionen stundom sägs vara i denna den ohöjda egoismens tidevarv.”

2004: Kerstin Thorvall

Författaren Kerstin Thorvall tilldelades det personliga priset för 2004 på 280.000 kronor.

”Kerstin Thorvalls mångsidiga författarskap omfattar ett 50-tal volymer i skilda genrer: barnböcker, fackböcker, kåserisamlingar, reseskildringar, lyrik, romaner. Det är djupt personligt förankrat, ofta oförblommerat självutlämnande och i sina bästa stunder effektivt polemiskt. Sin vrede över den fortgående demonteringen av det drömda folkhemmet har hon inte dolt; den finns med hetta formulerat inte minst i hennes senaste volym, *Upptäckten* (2003), en vilt sluggande rapport om åldrandets mekanismer. Och den insiktsfulla sociala indignationen finns som en social klangbotten i den stora självbiografiskt förankrade romantrilogi som tveklöst är hennes konstnärligt mest betydande verk, dvs. *När man skjuter arbetare ...* (1993), *I skuggan av oron* (1995), och *Från Signe - till Alberte* (1998). Med dem, liksom med tidigare, naket avslöjande romaner som *Det mest förbjudna* (1976), och *Den försvunna mamman* (1985), har Thorvall med djärv precision nyanserat och komplicerat den hittills så mans- dominerade bilden av svenskt 1900-tal. För den samlade litterära insatsen och inte minst för dess betydande, feministiska genomslag i den offentliga opinionen tilldelades Kerstin Thorvall Ivar Lo-Johanssons personliga pris 2004.”

2005: Magnus Nilsson och Anders Öhman

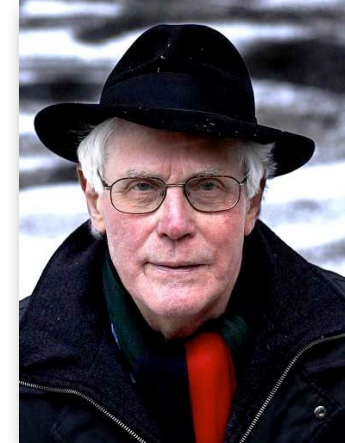

Årets personliga pris delades 2004 lika mellan två litteraturforskare. Prissumman, totalt 290.000 kronor delades lika mellan de två pristagarna.

”**Anders Öhman** vid Umeå Universitet fick priset för det vetenskapliga verket *”De förskingrade”* - en perspektivrik och koncentrerad tolkning av Gustav Hedenvind- Erikssons gestaltning av industrialismens och modernitetens hårdhänta förvandling av livsformer och identiteter; boken belyser på ett övertygande sätt Hedenvind-Erikssons tidiga norrlandsromaner och författarskapets utveckling från ”tendensdikt” till ”tankedikt”.

Magnus Nilsson, litteraturvetare, verksam vid litteraturvetenskapliga institutionen vid Lunds Universitet fick priset för avhandlingen om *”Den moderne Ivar Lo-Johansson”* - en uppslagsrik och insiktsfull avhandling om hur det moderna Sveriges framväxt speglas i några av Lo-Johanssons statarromaner. Boken diskuterar med engagemang och precision Lo-Johanssons medvetenhet om de psykologiska och sociala komplikationer som framväxten av modernitetens folkhem innebar.

2006: Bodil Malmsten och Göran Palm

2006 års pris på 300 000 kronor delades lika mellan Bodil Malmsten (f. 1944) och Göran Palm (f. 1931)

”**Bodil Malmsten** har i hela sitt författarskap alltsedan debuten 1977 med ironisk lätthet och stilistisk briljans gestaltat en ovanligt påtaglig närvarokänsla, lika tydlig i 50-talets jämtska barndomsbygder som i tonåringens urbana förortsmiljöer. De sociala och psykologiska konflikterna är gestaltade med en precis lyhördhet som gjort också de udda och avvikande synliga - märkbart inte minst i årets monologsamling: *”För röstmeddelande tryck stjärna”*, exakt avlyssnade röster från gestalter i kläm i ett samhälle i drastisk omvandling.

Göran Palm har med oförtruten nyfikenhet fullföljt sitt märkliga lyriska blankversreportage, *”Sverige – en vintersaga”*, inledd 1984, en volym försedd med den trots allt optimistiska undertiteln *”Vintern blir vår”*. 20 års ihärdigt turnerande, 20 års samtalande över sociala gränser, 20 års intensivt avlyssnande av samhällsliga öden har gett honom stoffet till denna fylliga beskrivning av sociala villkor och erfarenheter i nejderna utanför de stockholmska tullarna. Här finns de: de många rösterna om den fortlöpande nedmonteringen av drömmen om ett rättvist folkhem.”

2007: Gunnar Balgård

Foto: Ethel Delin

2007 års pris tillföll författaren och essayisten Gunnar Balgård för *"Detta är mitt land"* en volym i vilken Balgård med imponerande sakkunskap och med obruten entusiasm, parad med kritisk balans, aktualiserar Helmer Grundströms orättvist förbisedda författarskap. Här tydliggörs dess roll i den svenska proletärdiktningens framväxt och med insiktsfull skärpa förankras i det svenska lappländska sociala miljö som formade både Grundströms personliga öde och hans författarskaps inriktning."

Så här beskriver han sig själv:

Jag är en poet och kulturjournalist, som gärna sysslar med norrländska ämnen. Eftersom jag är född västgöte, har jag fått vinna min norrländska tillhörighet själv. På den punkt där livet skaver blir man gärna starkast.

I början läste jag konst och språk i Uppsala och var anställd som dramaturg på Sveriges Radio i Stockholm. Då skrev jag mestadels dramatik men teatern vände sitt ansikte ifrån mig. Jag gick då i terapi, blev redaktör för tidskriften *Provins* och befäste mitt arbete som kritiker i *Västerbottens-Kuriren*. Min egen poesi uppstår gärna på utrikes resor, när jag känner mig befriad från diverse bojor.

Jag är nog en grundlig sort. Jag vill att saker ska vara sanna och riktiga, gärna fantasifulla, men helst autentiska. Jag uppsöker historien. Jag vill bidra till den med språkets bilder, rytm och rörelser. Välskrivna texter är jämte kärleken det bästa jag vet.

2008: Åsa Linderborg

Det personliga priset 2008 på 310.000 kr tilldelades författaren och historikern Åsa Linderborg, Uppsala, för hennes roman *Mig äger ingen*. En doftrik självbiografisk berättelse om en annorlunda barndom, fylld av kärlek och komplikation. Boken gestaltar på ett övertygande sätt en proletär livsmiljö, i ett svenskt 70-tal ännu genomsyrat av folkhemsambitioner. Den är en konstnärligt och psykologiskt ytterligt välbalanserad debutroman, som framgångsrikt anknyter till donatorns sociala och politiska ambitioner och ger tydliga löften om en fortsatt vitalisering även spännande, socialt förankrad romankonst.

"Mig äger ingen" är Åsa Linderborgs berättelse om uppväxten med sin ensamstående pappa, härdarmästare vid Metallverken i Västerås. En berättelse om klasstillhörighet, manlighet och utanförskap. Om alkoholens makt och en dotters vånda. Drömmen om förändring står mot rädslan att sticka ut. Humorn blir en vardagsstrategi för en brokig arbetarsläkt under folkhemmets storhet och fall.

Åsa Linderborg är född och uppvuxen i Västerås som dotter till metallarbetaren Leif Andersson och vänsterpolitikern Tanja Linderborg. Åsa Linderborg avlade filosofie doktorexamen i Uppsala med avhandlingen *Socialdemokraterna skriver historia: Historieskrivning som ideologisk maktresurs*, om de svenska socialdemokraternas egen historieskrivning.

2009: Lars Andersson

Lars Andersson belönades 2009 med 320 000 kronor för sin roman *Ljus från ingenstans*, första delen av ett planerat större arbete.

Lars Andersson, född 1954 i Karlskoga, debuterade redan som 19-åring med romanen *Brandlyra* och har sedan dess givit ut ett 20-tal böcker, huvudsakligen romaner, t.ex. *Snöljus* 1979 och *Berget* 2002, men verklistan rymmer även reportagesamlingar och en banbrytande studie om hans värmländske föregångare Tage Aurell, *Platsens ande* 1995.

Bikungskupan (1982) befäste hans position som en av de viktigare yngre svenska författare. Den ingår i en trilogi som också innehåller delarna *Vattenorgeln* och *Vägen till Gondwana*, den senare boken skildrar i fiktiv form en ung Harry Martinson på luffen i Indien. Tillsammans har trilogin getts ut som *Vattnets bok* (2004).

2010: Kristian Lundberg

Kristian Lundberg fick 2010 priset på 310 000 kronor för romanen *Yarden* – en tät och skakande berättelse om de värst utsattas villkor i ett snabbt krackelerande folkhem. Utifrån egna personliga upplevelser förmedlar Lundberg genom sin berättare, med återhållen vrede, språklig precision och stark empati, en precis gestaltning av villkoren för bemanningsföretagens rättslösa timavlönade i den malmötiska hamnvärlden. Det är en berättelse som med sina avslöjande interiörer från samhällets baksidor som väl anknäver till donators-starka sociala engagemang. Den gör Kristian Lundberg till en ytterligt välmotiverad mottagare av Ivar Lo-Johanssons personliga pris 2010.”

Kristian Lundberg är född 1966, debuterade som poet 1991 och hans omfattande produktion domineras av diktsamlingar; den senaste, *Job*, var Augustnominerad 2005. 2004 inledde han med boken *Eldätaren*, en serie indignerade kriminalromaner med Malmö-miljöer.